

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 12761
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Олег Гончар, 1999 року народження, громадянин України, освіта повна вища: закінчив у 2021 році Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича за спеціальністю 081 Право, не працевлаштований, виконав акредитовану освітньо-наукову програму з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Разова спеціалізована вчена рада PhD 12761, утворена наказом ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці № 122 від 02 квітня 2026 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Наталії Гураленко, доктора юридичних наук, професора, завідувачки кафедри теорії права і прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Рецензентів -

Олени Білоскурської, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,

Оксани Меленко, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Офіційних опонентів -

Олени Бориславської, доктора юридичних наук, професора, завідувачки кафедри конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка,

Вероніки Берч, доктора юридичних наук, професора, доцента кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»;

на засіданні «22» травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право **Олегу Гончару** на підставі публічного захисту дисертації «Процедура добору суддів Конституційного Суду» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці.

Науковий керівник: Людмила Остафійчук - кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що відповідає вимогам, які затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та вимог пунктів 5-24 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 р. №431, від 19.05.2023р. №502, від 03.05.2024р. №507).

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 наукових статті, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, 1 розділ колективної зарубіжної монографії, а також 8 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та круглому столі:

1. Гончар О.О. Належна кваліфікація як визначальна вимога до кандидата на посаду судді Конституційного Суду України. Науковий вісник УжНУ, Серія «Право», 2025. Т. 1. Вип. 90. С. 238-247.

2. Гончар О.О. Європейський досвід добору суддів органів конституційної юрисдикції. Аналітично-порівняльне правознавство, 2025. №3. Т. 1. С. 112- 123.

3. Гончар О.О. Принципи добору суддів Конституційного Суду України. Аналітично-порівняльне правознавство, 2025. № 6 С. 142-148.

4. Гончар О.О. Процедура добору суддів Конституційного Суду України в українському законодавстві. Topical Issues of Procedural Law in Ukraine : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2025. 920 p. P. 256-300.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. **Наталія Гураленко**, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри теорії права і прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

2. **Олена Бориславська**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права Львівського національного університету імені Івана Франка.

Висловлені зауваження:

1) У дисертації обґрунтовується теза про обмеженість судового контролю щодо оцінювання моральних якостей кандидатів Дорадчою групою експертів (с. 116-117) з огляду на практику Верховного Суду, який виходить із того, що Дорадча група не перевіряє інформацію з документів інших державних органів, а оцінює її у межах власної дискреції з урахуванням пояснень кандидата. Відповідність життєвих обставин кандидата критерію добросовісності визначається членами Дорадчої групи на власний розсуд, а кандидат зобов'язаний спростовувати обґрунтовані сумніви щодо своєї відповідності критерію високих моральних якостей.

Такий підхід залишає відкритим питання про межі дискреції ДГЕ, а відповідні положення дисертації потребують додаткового обґрунтування на захисті.

2) Аналіз підходів до визначення критеріїв оцінювання добросовісності кандидатів у судді КСУ, передбачених Методологією та застосованих Дорадчою групою експертів під час співбесід (с. 159 дисертації) був покладений в основу позиції автора щодо необхідності встановлення часових меж оцінювання кандидатів (с. 164), однак вона не отримала належної конкретизації. Водночас, вирішення цього питання видається важливим з огляду на забезпечення об'єктивності оцінювання кандидатів.

3) Теза автора щодо допоміжного характеру інформації з інтернет-середовища (с. 180) загалом є обґрунтованою, однак потребує більш чіткого нормативного та методологічного наповнення. Зокрема, у роботі недостатньо визначено критерії допустимості, достовірності та меж використання такої інформації, що є важливим з огляду на ризики зловживання її використанням. Крім того, поза належною увагою залишаються питання балансу між потребою формування високопрофесійного та добросовісного складу органу конституційної юстиції, з одного боку, і дотримання права на приватність кандидатів у судді КСУ, а також третіх осіб, інформація щодо яких поширюється відкрито.

4) Представлений у дисертації підхід щодо визначення системи принципів процедури добору суддів КСУ загалом є змістовним, однак має певні дискусійні аспекти. Зокрема, автор пропонує досить широкий перелік принципів, який сформовано переважно на основі доктринальних підходів та міжнародних стандартів. У зв'язку з цим потребує додаткового обґрунтування питання співвідношення таких принципів між собою при їх практичній реалізації. Зокрема, не до кінця зрозуміло, яким чином у разі потенційного конфлікту між окремими принципами (наприклад, політичної нейтральності (с. 105 дисертації) та інституційної ролі політичних суб'єктів призначення) має забезпечуватися їх узгоджене застосування.

3. **Вероніка Берч**, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Висловлені зауваження:

1) У представленому підрозділі 2.1 дисертації автором переконливо показано багаторівневу та деталізовану процедуру добору суддів Конституційного Суду України, яка охоплює значну кількість етапів, від оголошення конкурсу до фінального призначення. Проте така модель викликає наукову дискусію щодо її організаційної доцільності та функціональної ефективності.

З одного боку, багатосуб'єктність (Президент України, Верховна Рада України, з'їзд суддів України, Дорадча група експертів, конкурсні комісії, Комітет ВРУ, Рада суддів України) спрямована на забезпечення балансу гілок влади та запобігання монополізації процесу відбору, що є безумовною перевагою з погляду принципу стримувань і противаг.

З іншого боку, така система породжує низку потенційних проблем, серед яких можна виділити:

– дублювання функцій контролю та перевірки кандидатів у судді КСУ та поданих ними документів різними суб'єктами;

– багатоетапність процедури (зокрема, участь Дорадчої групи з двоетапним оцінюванням) може об'єктивно збільшувати тривалість добору, що є критичним для забезпечення безперервності функціонування Конституційного Суду;

– потенційну конкуренцію між інституційними оцінками, де висновки

Дорадчої групи, конкурсних комісій та політичних органів призначення суддів КСУ можуть не повністю збігатися, що створює ризик інституційної напруги або конфлікту оцінок.

Виходячи з наведеного, виникає запитання, чи не є надмірно складною та надмірно зарегульованою процедура добору суддів Конституційного Суду України, з огляду на значну кількість суб'єктів, етапів та дублювання контрольних функцій, що потенційно може знижувати ефективність і оперативність формування складу КСУ?

2) Потребує більш розгорнутого висвітлення питання, чи розглядалися автором конкретні законодавчі або інституційні механізми подолання виявленої надмірної складності процедури добору суддів КСУ, які дозволили б підвищити її ефективність і оперативність без зниження рівня гарантій незалежності, професійності та доброчесності. Чи наявні потенційні шляхи спрощення окремих етапів конкурсної процедури, усунення дублювання перевірочних та оціночних функцій між різними суб'єктами добору суддів КСУ, а також уніфікації

процедурних підходів до процедури добору суддів КСУ всіма суб'єктами призначення суддів КСУ.

3) У дисертації (с. 145-146) зазначено, що в окремих зарубіжних державах, зокрема в Канаді, Австрії, Угорщині, Нідерландах та Філіппінах відбір нових суддів передбачає психологічне тестування. Психологічні тести охоплюють тести інтелекту, здатності працювати в команді, приймати рішення в умовах стресу тощо. У зв'язку з цим постає питання, чи допускає дисертант можливість запровадження подібних підходів у процедурі добору суддів Конституційного Суду України, зокрема щодо оцінювання психологічних та особистісних характеристик кандидатів, і якщо ні, то, які фактори перешкоджають їх імплементації?

4. **Олена Білоскурська**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Висловлені зауваження:

1) Дискусійним видається підхід дисертанта до визначення ролі інформації з інтернет-середовища у процедурі оцінювання кандидатів на посаду судді КСУ. З одного боку, автор дослідження обгрунтовано наголошує на допоміжному характері такої інформації, однак з іншого – у дослідженні фактично демонструється значний вплив такої інформації на формування висновків Дорадчої групи експертів. Така подвійність підходу потребує додаткового уточнення: чи не призводить фактичне використання цифрового контенту до його трансформації з допоміжного у визначальний критерій оцінювання? Крім того, залишається відкритим питання щодо процесуальних гарантій перевірки достовірності такої інформації та недопущення її маніпулятивного використання.

2) Дискусійним видається питання співвідношення дискреційних повноважень суб'єктів добору суддів КСУ та принципу правової визначеності. Автор обгрунтовує необхідність збереження певного обсягу дискреції як умови ефективності конкурсних процедур, однак недостатньо уваги приділяє ризикам її надмірного розширення. Зокрема, потребує додаткового аналізу питання щодо меж такої дискреції та механізмів її контролю, з огляду на необхідність запобігання можливим зловживанням та забезпечення прозорості процедур добору суддів.

3) Дисертант в роботі та п. 7 висновків обгрунтовує доцільність розширення переліку вимог для кандидатів у судді КСУ, зокрема, щодо освітнього рівня та можливого запровадження квот для фахівців за спеціальністю «міжнародне право». Таке запропоноване положення викликає науковий інтерес у контексті питання: чи не суперечитиме запровадження подібних квот принципу рівності кандидатів та конкуренції та чи не призведе це до надмірного формалізму щодо формування складу Конституційного Суду України?

5. **Оксана Меленко**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Висловлені зауваження:

1) На основі яких критеріїв автором було здійснено періодизацію еволюції конституційно-правового регулювання добору суддів КСУ і який із цих періодів, на його думку, став найбільш визначальним для утвердження принципу політичної незалежності Суду?

2) Детально описуючи послідовність етапів конкурсного відбору, автор демонструє

глибоке розуміння процедурних тонкощів формування КСУ. З приводу цього виникає питання, як автор оцінює співвідношення повноважень Дорадчої групи експертів та фінальних органів (Конкурсної комісії, Комітету ВРУ, Ради суддів України)? Чи не вбачається в проведенні повторних співбесід та оцінюванні на останньому етапі ризиків дублювання функцій ДГЕ або спроб ревізії її висновків суб'єктами призначення?

3) Особливої наукової уваги заслуговує те, що конкурс побудовано за принципом послідовних «фільтрів»: спочатку кандидат оцінюється за критерієм моральних якостей (добросовісності), і лише, в разі успішного проходження цього етапу, він допускається до оцінювання рівня професійної компетентності. У дисертації зазначено, що для дискваліфікації кандидата за критерієм високих моральних якостей достатньо наявності "обґрунтованих сумнівів" у Дорадчої групи, а будь-які висновки інших національних чи міжнародних органів не є обов'язковими. Зважаючи на таку широку дискрецію, цікава думка автора, чи можливо і яким чином можна запобігти ризикам суб'єктивізму в оцінках ДГЕ та забезпечити право кандидата на справедливий розгляд, якщо його репутацію оцінюють на основі «сумнівів», а не беззаперечних фактів?

4) Зважаючи на те, що Конкурсна комісія при Президентіві України має чітко затверджений Порядок проведення співбесіди з визначеними критеріями оцінювання, тоді як ВРУ та З'їзду суддів подібної деталізації не передбачено, чи не вбачає автор у цьому порушення принципу рівності кандидатів та правової визначеності? Чи вважає автор за необхідне законодавчо уніфікувати регламент проведення співбесід для всіх трьох суб'єктів призначення?

5) Потребує уточнення, яким чином на думку автора вирішується колізія між принципом гласності (публікація в Інтернеті персональних даних, декларацій, деталей приватного життя кандидатів під час OSINT-перевірок) та конституційним правом кандидатів на повагу до приватного життя (ст. 32 Конституції України)? Де саме проходить межа між суспільним інтересом та надмірним втручанням у приватність?

На дисертацію Олега Гончара надійшло три звернення. Вони позитивні, але містять окремі зауваження:

1. У зверненні доктора юридичних наук, професорки кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Олени Сінькевич** вказано:

У дисертаційному дослідженні недостатньо уваги приділено гендерному аспекту процедури добору суддів Конституційного Суду України. На с. 111 дисертації, автор зауважив на тому, що під час добору суддів КСУ не спостерігається формальної повної гендерної дискримінації, однак й системної гендерної рівно-ваги також не спостерігається. В цьому аспекті автору доцільно було б більш ґрунтовно проаналізувати питання забезпечення принципу гендерної рівності під час конкурсного відбору кандидатів, враховуючи положення статті 24 Конституції України, Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», а також європейські стандарти у сфері гендерної політики та зобов'язання України у контексті європейської інтеграції. Особливої уваги потребував би аналіз фактичного гендерного складу Конституційного Суду України та впливу недостатнього представництва жінок на рівень довіри до органу конституційної юрисдикції.

2. У зверненні доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» **Тамари Латковської**

наголошено:

Олег Гончар пропонує власний підхід до розуміння конкурсного добору суддів КСУ через категорію «порядок», а не лише через сукупність правил чи процедур. Чи достатньо для розкриття сутності конкурсного добору суддів Конституційного Суду України розглядати його як «визначений порядок послідовних дій», чи все ж поняття конкурсного добору має охоплювати ширший зміст, включаючи інституційні гарантії, дискреційні механізми оцінювання кандидатів та стандарти доброчесності?

3. У зверненні завідувачки кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатки юридичних наук, професорки **Тетяни Слінько** зазначено:

Одним із найбільш дискусійних аспектів у межах дослідження кваліфікаційних вимог до кандидата на посаду судді Конституційного Суду України ви-дається питання співвідношення формальних критеріїв професійного досвіду та реальної здатності кандидата у судді КСУ здійснювати конституційне правосуддя. Чинне законодавство виходить із презумпції, що наявність вищої юридичної освіти, п'ятнадцятирічного стажу професійної діяльності у сфері права та ви-заного рівня компетентності є достатніми передумовами для виконання функцій судді КСУ. Водночас залишається відкритим питання, чи будь-який професійний досвід у сфері права однаковою мірою формує навички та світогляд, необхідні для здійснення конституційного контролю.

Зокрема, дискусійним є питання впливу попередньої професійної спеціалізації кандидата на його здатність забезпечувати незалежне, неупереджене та доктринально виважене здійснення конституційного правосуддя. Досвід адвокатської, прокурорської, суддівської, наукової чи державної служби формує різні моделі професійного мислення, рівень інституційної лояльності та підходи до тлумачення права. У цьому контексті виникає проблема визначення того, чи має процедура добору суддів КСУ залишатися нейтральною щодо професійного походження кандидатів, чи, навпаки, повинна враховувати специфіку попередньої професійної діяльності як чинник, що потенційно впливає на якість і незалежність конституційного судочинства.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 12761 присуджує **Олегу Гончару** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради PhD 12761
доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії права
і прав людини юридичного факультету
Чернівецького національного
університету імені Юрія Фельковича

Наталія ГУРАЛЕНКО